DRÁMA ÉS TÁNC
11-12. évfolyam

készítette: Zöld Adrienn

Célok, fejlesztési területek:

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek, készségek és képességek fejlesztésében.

Az *erkölcsi nevelés* területén a tanuló érti és a dramatikus tevékenységek során gyakorlatban is alkalmazza a kisebb és nagyobb közösségekre vonatkozó egyezségeket, társadalmi normákat.

A *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén ismeri a néphagyományok, szokások, a folklór jellegzetességeit és néhány elemét, értékeli a kulturális hagyományokat.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés, a családi életre nevelés, valamint az *önismeret és kapcsolati kultúra* fejlesztésének területén ismeri az egyén felelősségét a közösség fenntartásában, fejlett ön- és társismerettel rendelkezik, képes harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és fenntartására. Dramatikus tevékenységek során megismeri és feldolgozza a történelemben, a különböző kultúrákban és a művészetekben ábrázolt emberi viszonyrendszereket, képes meglátni a kapcsolatok motiváló tényezőit és buktatóit egyaránt.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén képes közösségben végzett, összehangolt együttes tevékenységre a dramatikus játékok vagy a színházi munka során, képes a közösségen belüli, belső irányítású feladatelosztás kialakítására és végrehajtására.

A *fenntarthatóság, környezettudatosság* területén képes átlátni a fenntarthatóság fontosságát, a környezeti problémák kialakulásában meglévő egyéni felelősséget. A dramatikus tevékenységek által megismeri a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartásformákat.

A *pályaorientáció* területén dramatikus tevékenységek során különféle ismereteket szerez a különböző szakmák, hivatások, életpályák lehetőségeiről, a munkavállalói szerepről. Megérti, hogy az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen.

A *médiatudatosságra nevelés* területén dramatikus tevékenységek során megismeri és képes alkalmazni a tömegkommunikációs médiumok különböző műfajait, a média eszköztárát, és átlátja működési mechanizmusukat is. Emellett képes saját produkciós munkájának szcenikai, hangtechnikai, filmes stb. kivitelezésére, illetve képi, hangtechnikai rögzítésére.

A *tanulás tanulása* területén képes saját tanulási stílusának, stratégiáinak kialakítására, tudatosan fejleszti memóriáját, szóbeli, írásbeli, mozgásos, képi stb. kifejezésmódjait.

A kompetenciafejlesztés során az *anyanyelvi kommunikáció* területén a tanuló képes szándékos és tudatos nyelvi választásra a kifejezés különféle szándékai szerint. Ismer és alkalmaz különféle vizuális, nyelvi kommunikációs, metaforikus kifejezésmódokat a dramatikus és színházi jellegű tevékenységekben, és képes ezek felhasználására a mindennapi életben is. Felismeri, értelmezi és közvetíteni tudja a szépirodalmi, a drámai, a színpadi és a mindennapi szövegekben megfogalmazott üzenetrétegeket. Képes adekvát módon kifejezni magát mind verbális, mind nonverbális téren.

A *szociális és állampolgári kompetencia* területén nyitott és képes a különféle kultúrák megismerésére és megértésére. Képes önálló vélemény kialakítására és megfogalmazására, mások véleményének tiszteletben tartására.

A *kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia* területén képes összehangolt, együttes tevékenységre, melyben képes a munka elvégzésére és irányítására egyaránt. Rendelkezik önálló ötletekkel, megoldásokkal, de ezeket képes alárendelni a közösségi szándékoknak.

Az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* területén képes a különféle műalkotások értelmező-elemző befogadására, kialakul benne a művészettel élés igénye. Részt vesz a kortárs kulturális életben, részt vesz különféle közösségi kulturális alkalmakon, rendezvényeken. Tevékenyen rész vesz vagy közreműködik korosztálya produkciós

tevékenységében, az ezzel kapcsolatos szervezőmunkában. Képes az együttes tevékenység élményének örömteli átélésére, tartalmi szintjeinek tudatosítására. Képes a közösen vállalt, megosztani kívánt gondolatok közvetítésére és közlésére színházas munkában, kialakul benne a közös alkotótevékenység belső igénye.

A *hatékony, önálló tanulás* területén önállóan képes figyelmének és motivációjának fenntartására, ismeri az egyéni és közösségi tanulás örömét. Képes a hatékony tananyag- és időbeosztásra, a tanulást megfelelő módon kezeli életében.

A tantárgy tanításának legfontosabb célja a színház- és drámatörténeti, a színház- és drámaelméleti ismeretek elsajátítása aktív, dramatikus tevékenységek alkalmazásával, a már meglévő formanyelvi, dramaturgiai, drámajátékos ismeretek rendszerezése, értelmezése, valamint a biztos kifejezőkészség kialakítása bármely egyéni vagy csoportos alkotótevékenység során. Fontos a megfelelő értelmezői eszköztár elsajátítása, és annak tudatos és adekvát használata, illetve az eligazodás képességének megteremtése a kortárs kultúrában. A szaktanár döntése szerint meg kell teremteni a részvétel vagy közreműködés feltételét a produkciós munkában, illetve fel kell készülni az érettségi vizsgára.

A fejlesztés várt eredményei:

A tanuló reális önismerettel rendelkezik. Kommunikációs tevékenysége tudatos mind a hétköznapi, mind a művészi önkifejezés során. Képes a koncentrált, önálló tevékenységre és csapatmunkára. Gondolkodásmódja kreatív, alkalmas az alkotásra. Ismeri a színházi és drámai formanyelv és dramaturgia alapjait, a korszakalkotó drámaírókat, illetve műveiket, és képes azok értő befogadására. Ismeri a színháztörténet jelentős alkotásait és alkotóit, képes azok értő befogadására. Nyitott a társadalom problémáira, a különböző művészetekre, a természeti és az ember által alkotott környezet szépségére. Aktívan részt vesz az alkotói tevékenységben, alkalmazza az elsajátított képességeket és ismereteket az érettségi vizsgán és a mindennapokban.

11. évfolyam

éves óraszám: 72 óra

Számonkérés módjai:

órai munka, projekt, előadás, dolgozat

dolgozatok esetében:
jeles: 90-100%
jó: 80-89%
közepes: 60-79%
elégséges: 40-59%

Tanterv:

<table>
<tr><th>óra</th><th>cím</th><th>nevelési, fejlesztési feladatok</th></tr>
<tr><td colspan="2">I. Színház- és drámaelmélet</td><td>20 óra</td></tr>
<tr><td colspan="2">előzetes tudás:
A színházművészet és a dráma alapfogalmainak, alapvető dramaturgiai, drámaszerkezeti, műfaji fogalmaknak, egy-egy színház- és drámatörténeti korszak jelentős alkotóinak, alkotásainak ismerete és az ismeret alkalmazása különféle helyzetekben.
Drámai művek és színházi előadások értő befogadása.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">Kapcsolódási pontok:
Magyar nyelv és irodalom:
Irodalomelméleti alapfogalmak, műfajelmélet, a műalkotások elemzésének lehetőségei és módszerei.
Etika:
Társadalmi normakövetés, érték, kötelesség, érdekütközés, áldozat, kritika.
Vizuális kultúra:
A vizuális közlés színpadi eszközei.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kulcsfogalmak:
Dialógus, monológ, konfliktus, feszültség, fordulat, késleltetés, jelenet, kép, szín, felvonás, szerkezet, történet, cselekmény, akció-dikció, szituáció, szerep, színpadi tér és színpadi idő, katarzis, tragédia, komédia, realista színjáték, zenés színház, tánc- és mozgásszínház.</td></tr>
<tr><td>1-2.</td><td>Színház- és drámaelméleti ismeretek
A drámai műnem sajátosságai.
A dráma/színjáték mint kommunikáció.</td><td>A színházművészet és a dráma szaknyelvének (esztétikai, dramaturgiai, illetve irodalom- és színházelméleti fogalmak) szakszerű, értő alkalmazása.
Források, alkotások</td></tr>
</table>

3.	A dráma szerkezeti felépítése. Dramaturgiai és színházelméleti alapfogalmak.	(drámairodalom, drámaelméleti tanulmányok, színházi előadások élőben és felvételről, színikritikák) használata és elemzése. A műnemek, a műfajok általános jellemzői alapján történő összehasonlítási képesség kialakítása. Az értékes és az értéktelen alkotás megkülönböztetésének képessége. A dráma és a színházművészet kapcsolatrendszerének ismerete. A különböző művészeti ágak integrálási képessége.
4- 5.	A színházművészet mint összművészet sajátosságai (a különböző művészeti ágak eszközeinek komplex használata, az előadás vizuális és akusztikus eszközei).	
6.	Színházi műfajok.	
7-8.	Színházi műfajok és stílusok tanulmányozása: a történeti műfajok és napjaink színházi műfajai; az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése látott, és alkalmazása saját részvétellel zajló színjátékokban, drámamunkában.	
9-10.	Színházi szakmák (a színész, a rendező, a dramaturg, a szcenikus, a koreográfus és alkotótársaik művészete, az előadás létrehozásához szükséges színházi mesterségek).	
11-20.	Különböző színházi irányzatokat képviselő előadások megtekintése. A látott előadások értelmező elemzése.	

II. Színház- és drámatörténet	**35 óra**

előzetes tudás:
Színház- és drámatörténeti alapismeretek, egyes korszakteremtő alkotók és műveik drámajátékos tevékenységekkel történő megközelítése.

Kapcsolódási pontok:

Magyar nyelv és irodalom:
Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás, szerzők és művek: az ókor, a reneszánsz, a klasszicizmus, a romantika és a realizmus alkotói és alkotásai, a XX. századi, illetve a kortárs magyar és világirodalom.
Vizuális kultúra:
A vizuális nyelv eszközeinek színpadi értelmezése; művészettörténeti korszakok, korstílusok, stílusirányzatok.
Etika:
Az irodalmi és a hétköznapi hősök párhuzamai, magatartásminták, érzelmi tartalmak, erkölcsi dilemmák és választások.
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:

<table>
<tr><td colspan="3">Hagyományos társadalmi/közösségi szerepek, a családi viszonyok ábrázolása a műalkotásokban</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kulcsfogalmak:
Szcenika, tragikum, helyzet- és jellemkomikum, a hármas egység, nemzeti romantika, realizmus és naturalizmus, lélektani realizmus, elidegenítési effektus, abszurd, groteszk</td></tr>
<tr><td>21-24.</td><td>Az ókor színháza és drámája: rituális gyökerek, az előadások jellemzői, a színház felépítése; a dráma kialakulása, jellemzői, műfajai, szerkezeti felépítése; a korszak nagy alkotói és kiemelkedő művei (javasolt: pl. Szophoklész, Plautus).</td><td rowspan="10">A színházművészet és a dráma szaknyelvének, a különböző korszakok speciális szakkifejezéseinek (esztétikai, dramaturgiai, illetve irodalom- és színházelméleti fogalmak) szakszerű, értő alkalmazása.
Források, alkotások (drámairodalom, drámaelméleti tanulmányok, színházi kritikák, színházi előadások élőben, felvételről, képről) használata és elemzése.
A dráma- és színháztörténeti korszakok jelentős alkotóinak, alkotásainak megismertetése, befogadásuk támogatása.
A különböző korszakok általános jellemzői alapján történő összehasonlítási képesség kialakítása.
A dráma és a színjáték műfaji sajátosságainak vizsgálata és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.</td></tr>
<tr><td>25-29.</td><td>Shakespeare színháza és néhány drámája (javasolt pl. Rómeó és Júlia, Szentiványéji álom, Hamlet), az angol reneszánsz színház és dráma jellemzői; a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet.</td></tr>
<tr><td>30-34.</td><td>A francia klasszicista dráma, Molière egy-két komédiájának jellemzői, a jellem- és a helyzetkomikum (javasolt pl. A fösvény, Tartuffe).</td></tr>
<tr><td>35-40.</td><td>A XIX–XX. századi magyar színház és dráma: egy-egy korszakalkotó színházi műhely (javasolt pl. Nemzeti Színház), néhány kiemelkedő drámaíró és műveik (javasolt: pl. Katona József, Vörösmarty Mihály, Madách Imre, Molnár Ferenc, Örkény István), néhány jelentős színész, rendező (javasolt pl. Hevesi Sándor).</td></tr>
<tr><td>41-45.</td><td>Realizmus és naturalizmus, Ibsen és az analitikus dráma.</td></tr>
<tr><td>46-50.</td><td>Csehov és Sztanyiszlavszkij: a lélektani realizmus, a csehovi dramaturgia</td></tr>
<tr><td>50-53.</td><td>Brecht színháza és drámái: az epikus szerkezet, elidegenítési effektusok.</td></tr>
<tr><td>53-54.</td><td>A XX. század meghatározó színházi irányzatai, jelentős drámaírói: egy-egy meghatározó</td></tr>
</table>

	színházi irányzat és korszakalkotó színházi műhely, néhány jelentős színész, rendező és kiemelkedő drámaíró és művei. Napjaink legfontosabb színházi irányzatai és a kortárs drámairodalom.	
55.	Számonkérés	
III. Drámajáték és improvizáció		**17 óra**

előzetes tudás:

A drámajátékos tevékenységek tudatos használata, céljuk, fejlesztési feladataik ismerete.
Aktív, tudatos és cselekvő részvétel csoportos tevékenységekben, irányító és irányított helyzetben.
Részvétel a dramatikus tevékenységek elemző megbeszélésében, önálló vélemény kialakítása és megfogalmazása.

Kapcsolódási pontok:

Magyar nyelv és irodalom:
Kommunikációs és stilisztikai gyakorlatok.
Testnevelés és sport:
A tanulók testi, motoros, lelki, érzelmi és szociális fejlesztése,
a játék- és sportkultúrában való jártasság, relaxáció.
Ének-zene:
A ritmus szervező ereje, a zene és a mozgás élményt erősítő összekapcsolása, az önkifejezés és az egymásra figyelés harmóniája.
Vizuális kultúra:
A kreativitás működtetése, illetve fejlesztése.
Mozgóképkultúra és médiaismeret:
A kritikai képesség fejlesztése, a médiatartalmak tudatos megválasztása.

Kulcsfogalmak:
Stílus, karakter, státusz, hangulat, fókusz, kontraszt, párhuzam, sűrítés, harmónia-diszharmónia, fokozás, tér, improvizáció.

56.	Az alkalmazott dramatikus tevékenységek (drámajáték, kreatív gyakorlatok, improvizáció, tanítási dráma, stb.) különböző fajtáinak, eszközeinek, alkalmazási céljainak megismerése.	Koncentrált csapatmunkára alkalmasság kialakítása. A kommunikációs képesség, a hétköznapi és a művészi önkifejezés fejlesztése. A kreativitás, az alkotói gondolkodás, a problémaérzékenység fejlesztése. Fantáziafejlesztés. Helyzetfelismerő, alkalmazkodó és rögtönző képesség fejlesztése. Színház- és drámaelméleti ismeretek alkalmazása gyakorlati tevékenységben. A karakter- és stílusteremtési képesség, a térérzékelés, mozgásos ügyesség és ritmusérzék fejlesztése.
57-58.	Fejlesztő és szinten tartó beszédgyakorlatok.	
59-60.	Koncentrációs, bemelegítő és lazítógyakorlatok.	
61-62.	Helyzetgyakorlatok.	
63-64.	Ritmusgyakorlatok.	
65-67.	Ön- és társismereti gyakorlatok.	

68-72.	A tanulók által készített bábok és/vagy maszkok alkalmazása drámajátékban.	

12. évfolyam

éves óraszám: 64 óra

Számonkérés módjai:

órai munka, projekt, előadás,

Tanterv:

óra	**cím**	**nevelési, fejlesztési feladatok**
1-2.	Ráhangolódás	
I. Drámajáték és improvizáció		**20 óra**
előzetes tudás: A drámajátékos tevékenységek tudatos használata, céljuk, fejlesztési feladataik ismerete. Aktív, tudatos és cselekvő részvétel csoportos tevékenységekben, irányító és irányított helyzetben. Részvétel a dramatikus tevékenységek elemző megbeszélésében, önálló vélemény kialakítása és megfogalmazása.		
Kapcsolódási pontok: *Magyar nyelv és irodalom:* Kommunikációs és stilisztikai gyakorlatok. *Testnevelés és sport:* A tanulók testi, motoros, lelki, érzelmi és szociális fejlesztése, a játék- és sportkultúrában való jártasság, relaxáció. *Ének-zene:* A ritmus szervező ereje, a zene és a mozgás élményt erősítő összekapcsolása, az önkifejezés és az egymásra figyelés harmóniája. *Vizuális kultúra:* A kreativitás működtetése, illetve fejlesztése. *Mozgóképkultúra és médiaismeret:* A kritikai képesség fejlesztése, a médiatartalmak tudatos megválasztása.		
Kulcsfogalmak: Stílus, karakter, státusz, hangulat, fókusz, kontraszt, párhuzam, sűrítés, harmónia-diszharmónia, fokozás, tér, improvizáció.		
3-5.	Improvizáció a tanár által megadott téma vagy fogalom, a tanulók által közösen kidolgozott cselekményváz (jelenetváz) alapján.	Koncentrált csapatmunkára alkalmasság kialakítása. A kommunikációs képesség, a hétköznapi és a művészi

<table>
<tr><td>6-8.</td><td>Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével, valamint színházi stílusok elemeinek alkotó jellegű alkalmazásával.</td><td rowspan="5">önkifejezés fejlesztése.
A kreativitás, az alkotói gondolkodás, a problémaérzékenység fejlesztése.
Fantáziafejlesztés.
Helyzetfelismerő, alkalmazkodó és rögtönző képesség fejlesztése.
Színház- és drámaelméleti ismeretek alkalmazása gyakorlati tevékenységben.
A karakter- és stílusteremtési képesség, a térérzékelés, mozgásos ügyesség és ritmusérzék fejlesztése.</td></tr>
<tr><td>9-10.</td><td>Improvizáció zenére.</td></tr>
<tr><td>11-13.</td><td>Mozgásos improvizáció tánc- illetve mozgásszínházi technikák alkalmazásával</td></tr>
<tr><td>14-16.</td><td>A tánc- és mozgásszínházi technikák haladó szintű alkalmazása

Szituáció megfogalmazása állóképben és mozdulatsorral.</td></tr>
<tr><td>17-23.</td><td>Történet szerkesztése és megjelenítése mozdulatsorral</td></tr>
<tr><td colspan="2">II. Színházi alkotómunka</td><td>40 óra</td></tr>
<tr><td colspan="3">előzetes tudás:
Részvétel különböző dramatikus tevékenységformákban a kívánt tartalom kifejezése érdekében, az elsajátított dramatikus eszköztár önálló, tudatos és célszerű felhasználása dramatikus és színházi jellegű tevékenységek során.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kapcsolódási pontok:

Magyar nyelv és irodalom:
Irodalmi alkotások értelmezése és értő tolmácsolása.
Ének-zene:
A különböző korok dalainak értő tolmácsolása.
Vizuális kultúra:
A látható világ jelenségeinek értelmezése, valamint a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átélése, értelmezése.
Mozgóképkultúra és médiaismeret:
A vizuális hatáskeltés eszközeinek ismerete.
Testnevelés és sport:
Rendszeres fizikai aktivitás, a mozgáskészség fejlesztése, igény az egészséges és esztétikus test iránt, biomechanikailag helyes testtartás.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kulcsfogalmak:
Művészi beszéd, előadóművészet, vers- és monológmondás, szerkesztett játék, ünnepi műsor, diákszínházi előadás.</td></tr>
<tr><td>24-26.</td><td>Vers-, próza- és monológmondás - A színpadi beszéd alapvető kritériumainak ismerete és alkalmazása (helyes beszédlégzés, beszédtempó, ritmus, artikuláció, hangerő, stílus, nonverbalitás).</td><td rowspan="2">A koncentrált csapatmunkára való alkalmasság, az együttműködés fejlesztése.
Tudatos és irányított kifejezőkészség.
A kreativitás, a komplex alkotói gondolkodás fejlesztése, támogatása.
Fantáziafejlesztés, tehetséggondozás.</td></tr>
<tr><td>27-28.</td><td>Egy-egy dal értelmezése, memorizálása, bemutatása.</td></tr>
</table>

		Alkotó tevékenységben a színház- és drámaelméleti ismeretek alkalmazásának elősegítése. A karakter- és stílusteremtési képesség, a térérzékelés, a mozgásos ügyesség és ritmusérzék. A beszédkészség, hallás és hangképzés fejlesztése. Lírai, epikai, drámai művek előadásához szükséges elemzési ismeretek közvetítése.
29-34.	Szerkesztett játék - Egy-egy vers, próza vagy drámai monológ értelmezése, memorizálása, bemutatása. Egyéni vagy közös daléneklés	
35-38.	Szerkesztett játék létrehozása, bemutatása.	
39-41.	Jelenet, jelenetsor, előadás tervezése, kivitelezése a különböző színházi, bábszínházi, zenés, illetve tánc- és mozgásszínházi formák alkalmazásával.	
43-63.	Alkotó közreműködés színházi előadás létrehozásában, bemutatásában. Közreműködés a színházi előadás egyéb produkciós munkáiban (szcenika, zene, hangtechnika, dramaturgia, koreográfia, képi rögzítés, stb.).	
64.	Összegzés	